

150,000 ЛЮДЕЙ БЕЗДОМНИХ ЧЕРЕЗ ПОВІНЬ

16 ЛЮДЕЙ ЗГІНУЛИ, ШКОДИ ДОХОДЯТЬ ДО БАГАТЬОХ МІЛІОНІВ.

ШКАГО. — Дванадцять стейтів захопили виливи рік, спричинені довгими дощами. Через повені коло 150,000 осіб лишилися без даху над головою. Досі начислено 16 смертей. Як обчислюють, шкоди можуть легко дійти до висоти 300 мільйонів доларів, котру вони досягнули в повені минулого року.

Найбільше потерпіла долина ріки Огайо, бо ця ріка піднялася до небувалої висоти: 48 стіп понад нормальний стан у Лунсвилі, Кентокі, і 72 стіпи понад нормальний стан у Синсинеті, Огайо, де 41,500 людей утекли зі своїх домів. Як у ріці Огайо підносилися води, в Синсинеті вправ сніг на три цілі. Холод збільшує терпіння жвав сніг непомірно. Втікачі ховаються по тимчасових шатрах, розбитих військами.

Заряд Червоного Хреста видав заклик до населення краю зібратися на допомогу повеням два мільйони доларів. Рузвельт попер заклик Червоного Хреста.

ШКОДИ ВІД МОРОЗІВ У КАЛІФОРНІЙ ВЕЛИКИ.
ЛОС АНДЖЕЛЕС. — Каліфорнійські садівники, що управляють ріжні цитринові овочі, обчислюють, що недавні морози, що навістили цей стейт, принесли їм шкоду на багато мільйонів доларів.

Одні кажуть, що морози знищили половину всіх овочів Каліфорнії, котрі разом представляють вартість 112 мільйонів доларів, а інші кажуть, що всяку шкоду треба числити на пів біліона доларів, бо досі садівники видали величезні суми на рятування як уже не овочів, то бодай дерев. Вони спалили в лямпах у садах близько мільйон бочок нафти.

Над південною Каліфорнією уносяться тепер чорна хмара диму з цих лямп. Три особи згинули від попарень при підтриманні вогню в лямпах.

БОРІТЬБА В АВТОМОБІЛЬНОМУ ПРОМИСЛІ ЗАГОСТРЮЄТЬСЯ.

ВАШИНГТОН. — Джан Л. Луис, голова Комітету для Промислової Організації, відкликався до президента Рузвельта, щоб він пішов з допомогою страйкуючим робітникам Генеральної Моторової Корпорації. Президент відмовився вмішуватись у страйк.

Заряд Генеральної Моторової Корпорації запевняє, що він буде старатися зломати страйк та відкрити фабрики для праці.

СЛІДСТВО В РАБІТНИЦТВІ ПРОТИ ШПИГІВ.

ВАШИНГТОН. — На далях переслуханнях перед сенатським субкомітетом у справі шпигунства проти робітників ставали свідки з зізнаннями, з котрих виходило, що американська армія й військова флотія співпрацювали з шпигунами проти роїтників.

Комітет відносився до цих справ.

ЗА СТРОГУ НЕВТРАЛЬНОСТІ АМЕРИКИ У ВІЙНІ.

ВАШИНГТОН. — Сенатор Битмен, голова сенатського комітету для заграничних справ, висловлює, котра забороняє вивозити зброю, рід зброю й амуніцію на випадок війни до котроїнебудь воюючої сторони. Президент Злучених Держав має мати право заборонити вивозити на випадок війни з Америки заброньовані іншій артикулі або матеріали для воюючих сторін.

ПЕРУТЬ ПУБЛИЧНО БРУДИ БУВШОЇ КОРОЛІВСЬКОЇ РОДИНИ.

НЬО ЙОРК. — Графиня Ковадонга, жінка Альфонса де Борбона, найстаршого сина еспанського короля, пізвала в місцевий суд свого чоловіка за сепарацію й удержання, а коли колишній наслідник еспанського престолу втік зпід юрисдикції цього суду, вона зажадала від суду встановлення адміністратора для еспанських коронних діамантів, що знаходяться тепер у цьому стейті.

СТЕЙТОВИЙ УРЯД ОСТЕРГАЄ ПЕРЕД ЗАПАЛЕННЯМ ЛЕГЕНІВ.

ОЛБАНІ (Нью Йорк). — Стейтовий департамент здоров'я видав публічну остерогу перед запаленням легенів.

Департамент здоров'я каже, що зріст занедажання на запалення заставляє уряд видати цю остерогу. Щоправда, лікарі знайшли вже сироватку проти запалення легенів, але її треба вживати в самому початку недуги.

Федеральний уряд публічного здоров'я у Вашингтоні каже, що за останній тиждень число занедажання на інфлюенцу майже подвоїлось.

ВИНАЙМАВ ГОЛОВНИЙ ДИРЕКТОР РЕЦЬ НА КІНО.

З Німеччини до Варшави вернувся емігрант Арон Колтунський з більшим капіталом. Зараз почав він розглядатися, де можна заложити який інтерес. У каварні зацікавився з людьми, які вмовили в нього, що в Варшаві будуть будувати новий залізничний двірць, а гажо старого, теперішнього головного двірця винаймають на кіно. Треба тільки 65,000 зл., щоб налагодити кіно. Колтунському поручили влатити 18,000 зл. Другої днини мали зладити в нотарія умову. Та до нотаря „директори“ двірця вже не явилися. Колтунський повідомив про все поліцію, яка арештувала А. Ендервальда, К. Маєвського й С. Міколаєвського під замітом обману.

ВІДНАЙШЛИ РАД ВАРТО- СТИ \$8,000.

Майже тиждень часу забрало віднайти капсульку рад, вартості вісім тисяч доларів, яка затратилася в Головному Шпиталі в Торонті. Перетрясено цілий шпиталь, а навіть гляділи її в каналах. Аж заангажовано поміч уряду, який із десет двох своїх операторів, із десетом апаратів, що є чудий на привабливу раду. Возачи цей апарат по всіх можливих місцях, здержалися прикінці на звозі попелу. Вказівки інструменту вказує задрожжати. Кинулися шукати в попелі, де й знайшли цінний рад, що лежав, прикритий верстовою попелу чотири стопи загрубила. Мосяжна капсулька була вже знищена, бо перешла через форнес шпиталю, зате радів нічого не сталося, бо радів огонь не шкодить.

КІТ ОПКУЄТЬСЯ КАЧАТАМИ.

На одній фермі коло Сіетла, Вашингтон, качка, вигрібши качата, залишила їх на поталу долі. Тоді качатами завзявся домашній кіт, який їх береже в день і вночі.

„ПРОМІННЯ СТРАХУ“.

Віденська преса пише, що німецьким електротехнікам, на чейо вдалося винайти проміння, яке може викликати переворот у воєнній стратегії. Це являє відмінна ультратонких хвиль, що атакують нервову систему й кровеносні судини та викликають у „поцілених“ людини почуття страху, безпорадності й зневіри. Таким чином у майбутній війні сталиб зайвими барабани обстріли ворожих окопів з гармат. Гранати та міни різного калібру були заступлені „промінням страху“, багато успішним, бо воно „поцілює“ усіх воїнів на данім відтинку, а всі „поцілені“ герої чи труси, попалиб в однакову паїку.

До того сенсаційного винаходу німецькі вчені дійшли експериментами над „промінням смерті“, яке в 1929 р. знайшов проф. Езав у Військовій школі смерті. Можна вбити навіть вола, та до воєнних цілей це проміння непердатне, бо воно вбиває лише на дуже близьку віддачу. Нове відкриття ділає й на далях. Апарати, що висилає це проміння, мусить мати щонайменше 400 ватів напруги.

ВИКОНАНО СМЕРТНІ ПРИ- СУДИ.

У в'язниці Нью-Йоркського стейту, званій Синг-Синг, виконано в четвер вечором присуд смерті, виданий проти 24-літнього Джана Фіоренці за вбивство пані Ненсі Титертон 10-го квітня 1936 року. Того самого вечора в тій самій тюрмі післано на електричне крісло трьох молодих муринів. З них один був засуджений на смерть за вбивство двох муринів.

В ЧЕХОСЛОВАЧЧИНІ ЗАБО- РОНЕНО ВЕРБУВАННЯ ДОБРОВОЛЬЦІВ.

Уряд заборонив вербування добровольців до еспанської лівої армії, як обвинувачених у такій діяльності, у Празі арештовано п'ять агентів комуністичної партії. При кордоні арештовано 6 людей, що вправилися були до Еспанії, але кажуть, що багато добровольців потайно переходять через кордон.

ВІЗНИЦА МУЖА В СОБАЧІЙ БУДІ.

В Станиславові станула перед окружним судом 54-літня Анна Семанишич з Неговедів, позив Калуща, обвинувачена за зникання над своїм 69-літнім мужем Михайлом. Причина цієї негідної поведінки жінки було підозріння за зраду. Семанишинова замикала часто свого хоровитого мужа до собачої буди, де привязувала його ланцюгом. Ще й морила його голодом.

МІЕН ОСТЕРГАЄ КАНАДУ.

Сенатор Артур Міен, бувший прем'єр Канади, на днях виступив у Монреалі на публічному мітингу бесіди, у якій звернувся увагу міждатних чинників Канади, що на канадській території у застрашувачий спосіб шириться радикалізм. Міен твердив, що це загрожувало поваленням демократичних інституцій у Канаді. Він у своїй бесіді звивав канадську суспільність до отверзіння, бо ширення комунізму без ніякої перешкоди зі сторони уряду і суспільності є великою загрозою для Канади. Канадська суспільність, казав Міен, повинна видати радикальним класам рішучий бій, не чекаючи, як тим займється уряд.

ВІД ЧОГО ЗАЛЕЖИТЬ БЛЕСК МИГУНЦІВ.

На основі доповіді розслідів метеоритів д-р Артур Кінг, відомий астрономічний обсерватор у Метедені, Каліфорнія, каже, що метеорити заблещують ясно тому, що в них є магнізій, себто цей самий хемічний порошок, котрого вживають фотографії до фотографування предметів у темноті.

ДИТИНА ЗГІНУЛА ВІД КІПТКУ МОЛОКА.

У Львові жінка робітниця Шмодолука варила на кухні молоко. Коло неї був двохлітній синок Роман. Мати наставляла молоко й велла батоки пильнувати дитину. Одної хвилини батько відвернувся, а хлопчик стгнув з кухні горінець з кияткою молока й виліз усе молоко на себе. Від попарень дитина померла другої днини в муках у ліжничі.

ЛИСТОНОШ КРАВ І ПРОПІ- ВАН.

Трибунал розглядав справу в Перемислі окупляв сгаду проти почтового функціонера Белецького в Ярославі та проти власника ресторану Ягодзінського, обвинувачених за надужиття зглядно побирання користей з проступства. Белецький викрадав як почтовий функціонер посилю, а раз навіть викрав чек на квоту 10 канадських доларів зі школою для адресата. За викрадені предмети й гроші добре бавився в ресторані Ягодзінського, який знав про джерело походження предметів, зглядно грошей. Суд засудив Белецького на два роки в'язниці, а Ягодзінського на 2½ року, вважючи цього останнього спричинником проступства.

НАРОДИДИСЬ ЧЕТВЕРНЯЧ- КИ.

В Монреалі (Канада), фармерка Аркадія Рондо вродила четвернята. Діти вродились передчасно, й троє з них померли до півтора дня по народженню. Як дитей і матір везено до шпиталю, амбуланс зударився з сніжним плугом. Візник амбулансу був тяжко ранений, а лікар і одна доглядачка шпиталю легла.

ВБИЛИ СОЛТИСА.

В Розточках, долиньського повіту, вбили недавно солтиса Михайла Ільницького, що діяв революверову кулю в голову. Погітійний дохідження викрило, що солтиса вбили з особистої помсти його іменниці, брати Михайло і Микола Ільницькі яких арештовано. Причиною душоубства була боротьба за впливи серед місцевих суспільних організацій.

УБИВ СВОГО СИНА.

Сальваторе Лямоніка, 80-літній безробітний у Норт Андовер, Месечусетс, почуваючи загрозливість гадя на ганку свого дому й подумав собі, що це певно відомники добуваються до його дому. На його запит, хто це, він почув чужий голос з домаганням, щоб відчинити двері. Він не відчинив дверей і вернувся до кімнати. Коли якийсь час потім він чув, стукання до вікна, стрілив до постаті з револювера три рази. 4 години потім він вийшов з хати й на ганку наступив на тіло свого 52-літнього сина Павла.

ВБИСТВО І САМОГУБСТВО НА ЛЮБОВНОМУ ТЛІ.

В Бродях 10 домір при дулі. Зибілевича 10 домір при дулі, 25-літній Роман Масник, покинув свою жінку з дитиною й самешкав зі своєю коханкою Марією Фігу. Але Фігувіна не хотіла мешкати з Масником, бо її бойкотували знайомі, тому, що забрала батька дитини, а мужа жінці. Знову Масник навіть не хотів слухати, щоб Фігувіна його покинула. На цьому тлі доходило в них не раз до сварок. Під час одної такої сварки Масник кинув Фігувіну на ліжку і стрілом з революверу позбавив її життя. Описав стрілив собі в голову й зранився тяжко. Його порезали в безнадійному стані до ліжничі.

НОВІ РИСУНКИ ШЕВЧЕНКА

МОСКВА. — „Вечерная Москва“ з 2 січня п. р. доносить, що до комісара освіти України, Затонського, звернулася одна громадянка міста Біла Церква і предложила йому на продаж альбом оригінальних рисунків Тараса Шевченка. Знавши тверди, що ці рисунки є справді оригінальними творами Шевченка. Між ними є два автопортрети, рисовані олівцем, і один пейзаж. У тому альбомі є теж низка оригінальних рисунків Брюлової й інших великих мистців. Альбом цей поручено набути галерії образів Шевченка.

КОМУНАРСЬКИЙ БАНДИТИЗМ.

ДУБНО (Волинь). — В селі Дубині, горюхівського повіту, місцеві комунари завели в полі і там убили господаря Гр. Процана, знаного симпатика українських націоналістів. Поповнивши цей звірський гріх, душогуби поділилися в напрямі советської морд. Та по дорозі одного з них зловлено. Другий таки перейшов советський кордон.

РЕВІЗІЯ І АРЕШТУВАННЯ В ПОЛЬЩІ.

БЕРЕЖАНИ. — В Потурках, дов. Березани, польська влада перевела ревізію та заарештувала Івана Думика, що в жовтні м. р. вернувся був з тюрми в Святій Хресті. Крім нього арештувала також його брата Михайла, а далі Г. Кобилу, І. Левицького, С. Венгера та М. Чіха. В М. Лонкевича переведено тільки ревізію. В Тернополі заарештували магістра прав Мисюка.

ПОЛЯК ПРО ПОЛЬСЬКУ НУЖДУ.

ВАРШАВА. — Відомий польський економіст, проф. університету Станіслав Грабський, що свого часу був навіть польським міністром фінансів, дав виклад про польське економічне положення. В цьому викладі показав, що Польща серед європейських народів побила рекорд нужди. Він доклав, що навіть перед світовою депресією Польща економічно не поступала вперед, тільки назад. „Ще шість літ такої господарки“, говорив Грабський, „і ми можемо опинитися в орбіті советської господарки. До цього не вільно допустити. Не можемо бути країною зростаючої нужди. Якщо цього не зарадімо, станемо перед трьома можливостями: або суспільна революція, або спад приросту, або вийдемо в склад чужих господарських організмів, як це сталося перед 150 роками“.

ЗРАЗОК ЯПОНСЬКОЇ ЛИЦАРСЬКОСТІ.

ТОКІО. — В японському парламенті в часі дебати вибухла гостра перепалка між старим лідером партії Сеюкай, Гамадою, і міністром війни, ген. Тераучі. Гамада критикував деякі поведінки армії. Ген. Тераучі з огірченням закинув йому, що він образжає збройні сили Японії. Гамада на це відповів: „Котрі слова були образливі? Назвіть їх конкретно. Самі абстрактні твердження не вистарчають“. Колиж Тераучі дав на це неясну відповідь, Гамада сказав: „Японський самурай від непамятних часів шанував честь і приписи лицарських чеснот. Чи може самурай накидатися на честь другого чоловіка без вини і фактів, так як звичайний нападник? Я перевірю стенографічні записи і коли знайду щось у них, що ображало армію, то буду прохати вибачення в той спосіб, що пововно гаракірі (самогубство через розпорення живота). Колиж ви не здибете черезливих моїх слів, які мені закидаєте, то ви повинні поповнити гаракірі“.

ЯПОНСЬКИЙ БАГАЧ ДАЄ ГРОШІ НА АРМІЮ.

ТОКІО. — Японський барон Сумітомо завовав, що відкаже на потреби японської армії суму 30,000,000 ен (поверх 8,000,000 доларів). Пізніше дасть додатково 15,000,000 ен. На це рішиться барон Сумітомо тому, щоб його край мів як слід узброїтися та стати боево готовим у нинішній грізній ситуації. Японські часописи доносять, що крім згаданого барона багато інших японських баронів рішилися дати поважні суми на кращу оборону.

НІМЕЧЧИНА ВШАНОВУЄ СВОГО ЗАСЛУЖЕНОГО ЧОЛОВІКА.

БЕРЛІН. — Увесь німецький нарід устами своїх провідників висказав Гяльмарові Шахтові, директору державного банку і міністрові економіки, подяку за його заслуги для батьківщини за привою його 60-літніх уродин. Шахт перебрав керму німецького економічного життя в дуже тяжких часах, а саме, в часах великої вороженні заграничних країв до Німеччини та в часах жидівського економічного бойкоту. Крім того державний скарб був майже порожній і до нині німецька марка має всього 2% покриття в золоті. Проте Шахт у геніяльний спосіб вдержав у рівновазі господарське життя Німеччини, врятував марку від інфляції, збільшив експорт, а понад усе: придбав для уряду біліонний спосіб вдержав у рівновазі державні справи. Шахтові також різні знатні особи з заграниччя.

"СВОБОДА" (LIBERTY)

FOUNDED 1893

Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays
Owned by the Ukrainian National Association, Inc.
at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Edited by Editorial Committee

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J.
on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103
of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

За оголошення редакція не відповідає.

Укр. „Свобода“: BERGEN 4-0827. — Тел. У. Н. Союз: BERGEN 4-1016.
4-0807.

В Канаді належить посылати гроші лише на т. зв. Foreign Money Order.

За кождо зміну адреса платиться 10 центів.

Адреса: "СВОБОДА", P. O. BOX 346, JERSEY CITY, N. J.

РОБІТНИЧИЙ ШПИГУН

Спеціальний субкомітет сенату під проводом сенатора Ла Фолета веде цікаве слідство в справі порушень горожанської свободи, котре певно принесло немало користь широким масам в Америці. Видно же хочби з цього, що комітет уже викрив цілу низку знаменитих фактів, які кидають жмут світла на справу робітничого шпигунства.

Оноді перед цим комітетом ставали свідки в справі шпигунства серед робітників сталевих підприємств і за один день подали під присягою до відома факти, котрі повчати населення, в який спосіб підприємства ведуть боротьбу проти робітників.

Підприємці перед собою зовсім не криють, що вони ведуть боротьбу проти робітників. Вони збирають на цю ціль фонд, що в самому тільки металевому промислі сягає близько мільона доларів. Цей фонд вони між собою називають воєнною касою. Отже вони виразно свідомі того, що ведуть проти робітників війну в роді війни.

Звісно, робітникам, ні широкій публіці, що теж складається в більшості з робітників, цього не кажуть. Як говорив покликаний на свідка головний „комісар“ „національного союзу металевих промислів“, підприємці говорять загальною, що вони збирають гроші на переконання робітників і підприємців, що їх інтереси не є противні собі, а згідні з собою. Себто, найменше цю організацією люди переконують робітників, що вони повинні любити своїх підприємців, котрі тимчасом складають величезні суми до „воєнної каси“, себто на війну проти робітників.

Дальша їх агітація, з якою виступає така агенція підприємців, підсуває публіці, що страйк це страшна річ для обох сторін. Очевидно з цього робітники мають догадатися, що страйк це страшна річ для робітників.

Щоб страйк був дійсно страшний для робітників, ця організація доставляє для підприємців страйколомів та робітничих шпигунів. З яких людей рекрутується страйколомів, показує стверджений сенатським комітетом факт, що з 42 страйколомів, яких уживано підчас страйку в одній фабриці в Кент, Огайо, останньої весни, 16 це були бувші в'язні.

Шпигуни в фабриках і робітничих організаціях мають недопускати до створення робітничої організації, а коли вона вже повстане, зводити її діяльність на манівці так, щоб вона не виповняла свого завдання оборони робітничих інтересів. Отже, як сказав один сенатор, фабриканти зорганізувалися на те, щоб при допомозі незаконних засобів і мерзенних людей не давати робітникам організуватися.

КІЛЬКА ЗАПИТІВ АЛЬФРЕДОВІ РОЗЕНБЕРГОВІ

Під таким заголовком з'явився в італійському „Дипломатичному й Консулярному Кур'єрі“ в ч. з 30 листопаду стаття д-ра Інсабата, бувшого посла до італійського парламенту, спеціаліста від справ східної Європи.

Уважаю, що варто познайомити українських читачів з цією статтею, і тому подаю її вільно в перекладі.

Починається вона з цитати А. Розенберга, відомого ідеолога націонал-соціалістичної німецької партії, який сказав кореспондентові брюссельського „XII Steele“:

„Ми не хочемо війни з СССР. Хай собі росіяни вправляються, як самі знають. Але ми не можемо дозволити, щоб Комінтерн розвивав свою розкладову діяльність, накидаючи свої варварські гасла. У нас комунізм остаточно переможений. Але ми не тільки німці, ми також і добрі європейці. І саме тому ми рішуче поборюємо руйнівницьку роботу Москви“.

Д-р Інсабата з цього приводу зауважує, викладаючи італійську точку погляду:

„Ми цілковито з цим погоджуємося“.

„Певна річ, що Італія не була останньою серед тих, що піднесли прапор антибільшовицький і не буде першою, що його згорне: доки загроза європейській цивілізації, в широкому значінні цього слова, буде існувати, Італія залишиться на своєму місці фронту“.

„Але якщо для Німеччини боротьба проти Комінтерну може бути зрештою програмою не тільки оборони, але також програмою поширення власних впливів на схід, отже може бути також і позитивною конструктивною програмою, для інших націй середньої східної Європи, проблема полягає не тільки в боротьбі проти більшовицької ідеології, але також у території, що слугуватимуть матеріальною базою більшовизму, себто в самому СССР“.

„Певна річ, що більшовицька ідеологія деструктивна і її треба поборювати так, як це зуміли зробити перше італій-

ський фашизм, а потім німецький націонал-соціалізм, — але вона небезпечна і загрозила тільки тому, що розпоряджає військом, господаркою та дипломатією СССР. Коли би більшовизм не мав цієї своєї бази в величезній безмежній країні Советів, і не слухав наказів Москви, і не розпоряджав своїми потаємними фондами, певна річ, що він не мав би задоволення бачити по стількох країнах повстання чванкуватих організацій „Приятели СССР““.

„І тому виникає питання, що його ставлять собі інші держави, а особливо ті, що межують з СССР (і серед них треба включити Туреччину, Персію і Японію): більшовизм, як такий, позбавлений своєї територіальної бази, чи себто СССР, дійсно може бути небезпечкою, що вимагає ідеологічного хрестового походу, чи може вистачило для нього побільшених заходів звичайної поліції“.

„Чи СССР, без більшовизму, але відмінений, скажимо, імперією з якоюсь новою ідеологією, націоналістичною чи расистською, заперестав би бути вічною загрозою? Хіба не було стверджено стільки разів, що комунізм — тільки нова маскара царського панславізму“.

„І хіба в недавніх московських маніфестаціях, що відбулися з приводу нової советської конституції, не повівали по вітру — може бути вперше, — поряд з червоним прапором, також прапори давньої Росії“.

„І сама нова конституція хіба не дрімлює до явної цілі відбудовування давньої єдиної імперії“.

„Хіба французьке масонство, жидівство та англійська церква не вирішили рішуче допомогати переформуванню Союзу Советських Республік в сильну й велику єдину демократію, що разом з іншими демократіями зрівноважувала би впливи фашистських держав“.

„І хіба словянські країни, що до останніх днів відмовлялися признавати советський уряд, продовжували б і в будучині

ігнорувати Росію, прибрану в демократичні шати? „Альфред Розенберг каже, що Німеччина не цікавиться формою уряду, яку росіяни хочуть мати, і що вона не хоче війни з СССР“.

„Ці твердження не могли б викликати заперечення, коли б вони відносилися до самої Росії, до Росії етнографічної (цебто до Московії. — Е. О.), але саме тут потрібне пояснення: хіба СССР — Росія? або краще — хіба Росія обіймає цілий СССР“.

Ми, українці, можемо привітати статтю Інсабата з цього боку, що вона намагається розяснити велике непорозуміння: московський більшовизм віддавна заперестав бути висловом комуністичної ідеології, і вже віддавна — а для України від самих початків набрав значіння вже неприкритої застарілої московської імперіалізму. І нам приємно ствердити, що і серед чужинців починає ширитися свідомість дійсного змісту московської небезпечки, що зовсім не покривається з ідеєю „всесвітньої революції“ й ін. бльофів.

Загроза „всесвітньої революції“ може дуже швидко зникнути; загроза московської захланності завжди залишиться. Ось тому і перемога московських прихильників в Еспанії булаб загрозою для цілого світу. І цю хворобу треба лікувати, але не в її зверхніх виявах, а в її внутрішніх причинах. А причини еспанських подій лежать в існуванні імперіалістичної Москви. Свого часу царська Росія мріяла про Босфор. Червона Росія, не задовольняючись Босфором, мріє вже про Гібральтар. Про що мріятиме будуча Росія, як вона змінить барву, але залишиться в розпорядженні всіх тих засобів, що дають їй упокорені, підбиті силою народи, що дає їй така багата й така під більшовицьким господарюванням нужденна, Україна“.

Думка Інсабата в своїй основі глибока й правдива: треба поборювати не тільки комунізм Москви, а головне саму Москву, якуб „ідеологічну“ форму вона не приймає. Для звільнення світу від вічної загрози треба обмежити Московію до її етнографічних меж, обставивши їх кордонами звільнених, спраглих свободи народів.

Евген Онацький, Рим.

3 ДИВ ЕСПАНІЇ

Ви здригаєтесь, читаючи про страшні жертви, якими звершуються сьогодні боєвища Еспанії?

Ну, то братовбивча війна, що вже від ряду місяців шаліє там і так дуже вражає весь світ нечуваною жорстокістю, вона, кінець кінців, має своєю причиною не тільки сам фанатизм розв'язаних партій. Бо хто лиш хоч один раз мав нагоду бути в Еспанії, той міг ствердити зараз, що еспанець це вроджений войовник, який у своїм боєвм одушевленню стає одчайдушно з долею напружено, і в кожній боротьбі поспішав до крайності, так, що можливість смерті не лякає його ніяк і ніколи.

В Еспанії ось ви крок-у-крок зустрічаєтесь з дивами, які і без страхіть теперішньої війни переконують вас про те, що еспанець не тільки сам готовий в кожен час на якусь жорстоку муку. Він не жахається завдати її при першій нагоді і другому естау, всеодно, чи це людина, чи звіря.

Отак у споминах одного німецького подорожника читаємо:

Всяк, кому довелося побувати літом у місті Пампльоні, столиці еспанської провінції Навара, мусів бути і свідком незвичайного і дивного, одинокого у своїм роді видовища, можливого тільки в Еспанії. Видовища доволі небезпечного, якого учасником і глядачем є дослівно все населення міста, і яке вам дає неабияку нагоду пізнати ближче всю своєрідність характеру еспанця та його негавгаючу охочість до боротьби. Еспанець ось любить зазірати смерті у вічі. Він любить смертельну небезпечку, а з цим любить він і хоробру погороду смерті. Отак ніщо на світі не видається йому відстрашаючо небезпечним: він любить пригоди, нехай і найстрашніші, і радо гине в боротьбі.

От слухайте!

Ви йдете собі вулицями Пампльони, коли тут раптом вигляд міста змінюється. В одну хвилину площі пустіють, але всі балкони і всі вікна обсажені людьми так густо, що фронт дому просто натиканий людськими головами. І така-

мо на хідниках вулиць тишуться товпи людей в убивчому душливості глоті, здебільша молоді чоловіки, з традиційними баретами на голові. І всі дивляться, повні найвищої напруги, в одному, чітко наміченому напрямі. А він очевидно з ними, тільки не значить, чому і на віщо. Бо й поправді, що воно тут таке? — думає. Чи це демонстрація яка, чи може ладяться тут знову до вуличних боїв? Міркуєте ви собі отак, коли тут звідкільсь здадала докочується якийсь шум, лунає несамовитий крик, і вже ось те все близько, і ніби розбухшими хвилями проноситься попри вас. Це гурт молодих юнаків, за ними рве стадо розюшених биків з грізно передер себе направленими гострими рогами, а за биками знову розгукана товпа — і так усе оте женеться опустілими вулицями мов пекельне, уявою Гої або Сальватора Розі оживлене видовище. Декого з „молодих людей бики здоганяють“ і страшно їх раять. Але багато юнаків беруться на очак розхвилюваної товпи грати роллю непереможних „торерів“: вони кидаються на розлючених биків тільки зі скіненою зі себе курткою в руках, або просто з патником. І це все триває лиш кілька хвилин, після чого ранених перев'язують, або переводять до шпиталів.

І ви шойно після того, як те видовище покінчилося, дізнаєтесь, що це властиво було. Отож діло тут у прастарім звичаю міста Пампльони, що стає гратисовою виставою для широких мас публіки, щоб зацікавити її заздалегідь боями з биками. Коли ось сюди наспівають з Андалузії транспортні бики, призначених до аренних боїв, то помічники торерів виганяють їх, зовсім не спугнаних, на вулиці міста, причім крик товпи розярює звірят — це бики ще молоді, т. зв. новільос — до краю. А щоб вони у своїм розяреному не зчинили на вулицях якоїсь катастрофи, то те місце, де стоїть публіка, зашальовують дошками. Та проте з рядів товпи за кожен раз виринають на середину вулиці одчайдушні юнаки, щоб здебільша голіруч кидатися на биків.

Як сказано:

Це одинокое у своїм роді видовище, можливе тільки в країні вічних див — в Еспанії.

З німецької мови перекладає

д-р Остап Грицай.

ЛИСТУВАННЯ РЕДАКЦІ.

Голийок, Масс. — Між жертвами коляди на Ріду Школу проголошеними в „Свободі“, має ще бути: Семен Вавришин \$1.

На вулиці стоїть хлопець у чорних окулярах і просить:

— Нещасний сирота, без батька й мами, безпомічний, бідний сліпечко...

Яксь пані змилисердилася, підійшла до хлопця і каже:

— Чи справді, бідний хлопець, не маєш нікого на світі, ніякої родини?

— Ах, прошу пані, нікого німаю. Маю лише далекого свояка, та він також бідний і так само сліпий як я. Та ми дуже рідко бачимось.

— Отож, прошу пані, нікого німаю.

— Гість прийшов до окуліста: — З дня на день бачу чимраз гірше.

Лікар: А чим ви є з фаху?

Гість: Ясновидцем.

У музею.

Провідник: Цей образ, то архитвір мистецтва, варт сто тисяч доларів.

— Що ви кажете?! А з рамами чи без рам?

Улас Самчук.

ВІЙНА І РЕВОЛЮЦІЯ

Друга частина „ВОЛИНІ“.

Зарядку вабороняться! — Авторські права встержені.

(109)

Володько не пішов, а побіг в долину. Не хотів обходити навкруги дорогою чи стежкою. Махнув рукою навпростець і подався. Болото, іржава вода, що чиркає зпід кожного ступу. Зовсім так, як тоді, того холодного осіннього вечора. Тільки Хведота нема. Сам один. Річка. Яка вона тепер маленька, мілка. Стрибок і на другому боці. Ще кусник болота і сухо. З боку м'яни. Це той самий, де Володько вислухував перекази дядьків. Змінився він, побільшав. Уже не видно його коліс. Вони забиті дошками. Десь зникли старі верби. Але трепеток стоїть. Така сама чепурна, одинока над дорожиною деревина. Срібно-зелене її листя так само, як і колись, дрібно тріпочеться, навіть при зовсім спокійному часі.

А деж хутір? Нема. Ні саду, ні огорожі, ні грабового висаду над дорогою. Тільки на тому місці, де стояла хата, темніший і більший кущем овес. Володько зупиняється, стоїть, вслухується в оточення. Дивиться, як сонце сідає за Дерманем. Чи так, як і тоді? Зовсім не так. Не ті відчуття. Не так впливає все навкруги.

Можливо Бога забув. Можливо менше безпосереднього, того, що єднало з землею. Володьку! Не стій! Далі. Йди далі в той клепот сосни, де колись клав багатий, молився і лік бараболой. Шукай Володьку, і знайдеш, дивись і побачиш. Ти зацькований промовцями. Вуха твої заліплени липкими словами, принесеними з далеких чужин. Очі твої заслонені плякатом крику і не нависти.

Володьку, увага! Замкни свою душу і не впусти бакциля розкладу. Влади на тому місці, де горіла перше вогнище твоєї свідомості, цілуй землю ту, в якій корінь твій, і бийся за неї зо всіма Марксами, в яких би одягав не прийшли вони до тебе.

Так говорить Володькові рідня земля. Яке щастя, що він послухав голосу душі й у цей якраз день вирвався сюди. Яке неймовірне щастя. Тут Володькові стало легше. Голос землі втихомирив трохи голоси карикатур, плякатів і промовців. Він згадав Василя, згадав дід минулого літа і йому стало до болю прикро.

Через ліс і поле пішов до хутора. Сутоніє.

На хуторі тиша. Замість одної хати десь взялося дві. Не світиться. Не бреше лютій пес, не гудуть блжолі, не пахне медом.

Увійшов до хати. Там якась незнайома жінка.

— Добрий вечір вам!.. — проговорив Володько.

— Дай Боже здоров'я! — відповіла жінка ні то злякано, ні то сердито.

— Не бійтесь мене. Я прийшов навідати діда Юхима. Я з'явлю Володимир. Мій батько Матвій. Ми жили колись отам у Лебедчині.

— Ааа! Чула. Вони вийшли. Я зараз... От шкода, газу не маємо. Нема чим світити. Сідайте. Вони зараз прийдуть.

І жінка вийшла. Володько чекає. Це кухня. У кімнаті мабуть хтось спить. Чути тихе сопіння. Коло комина дзичать мухи. Пахне кислим молоком.

П'я хвили в снігах рейвах, рипнули двері й увійшли дві постаті.

— Нічого не бачу, але чую, прийшов Володько... — проговорив живий знайомий голос. Як щиро, як приємно.

— Так, дідуно! Це я!

— Ти? Ого, як тішуся!.. Ходи сюди. Хай обмацаю. Світла, бач, не стало на нашій землі.

Володько підійшов до діда. Той поклав йому на плечі обидві руки. — Виріс. Ну, пора. А як батько? — зробив наголос на о. — Ніколи навіть не загляне... Постарів... А як же це ти так?.. Заблудив, що?..

— Може й заблудив. Тяжко в наших часах не забути.

— Сядь. Ось тут. Принеси, невістко, чого то... Тяжко, каже? Так. Весь народ блудить, але Матвій син хай батьківських слідів тримається. Ніколи не зійде на манівці. Хай робить — що робить, завжди дійде на справжнє місце.

Володько не бачить Юхима і видається, це говорить молодий хлопець. Голос ясний дзвінкий. У такій пітьмі приємно щось ясне чути. Увійшла невістка і принесла кисле молоко.

— От трохи зле, Володьку, що нічим вгостити. Нам не повезло. Хутір-біда. На днях тільки третій раз обібрали. Минулого року на Великдень то так чистенько нас обшкробали. А до того і сина... вбили... — Клима?..

— Ні. Молодшого. Івана. Гарячий був... — Аааа! Я чув. Говорили.

— Обросли трохи, прийшли інші, забрали, що знайшли. В змил, як ото на Дермань наїхали, і мене якось кінцем сягнуло. А оце перед трьома днями то так зовсім дотягнули. Навіть Боска не лишили. Наїхав отой обоз і все рознесли... — Далі Юхим розповідає, як поживається Володьковому батькові. Володько оповідає.

Повечерявши, йдуть спати в сніно на вишки. Тиха надхнена ніч. На небі майже прозорий

місяць. Густі тіні будов та дерев непорушно лежать на землі.

— Гарно на дворі. — проговорив Юхим. — Завжди гарно. — Полізли на вишки. Юхим витяг зпід сина військову рушницю, клямкнув замком, загнав у магазинку патку набоїв і поклав коло себе.

— От так, як бачиш. Старий я вже, сину, але здаватися не хочу. Порішив собі: підлізе ще яка халера, або вона мене, або я її. Розторощу череп і все.

Володько ліг на сніні горілиць, розклав натомені ноги і руки. Старого не видно, тільки з темноти чути рішучі слова.

— Так, так. Прогнали ми, сину. Вміли гречку сіяти та бджолу плекати... Але не вміли боронити себе. Я не нарікаю. От все мав. Повні обори, повні клуні, повні засіки. Все пішло. Але не шкода нічого, Бог дав, Бог і взяв. А от шкода тільки, що коли був час, коли сяка-така власть своя була, сидів отут на своєму хуторі і думав: моя хата з краю... Ой сину, ні! Ой, ні, ні! Ми всі дістали науку... І кажу тобі: ви, молоді, ті, що будете... Ви, хоронь вас, Боже, жити таким способом, як ми жили. Згинемо всі. Ввесь рід наш згине. На наших місцях сядуть чужі і осміють не тільки нас, а й могили, честь нашу... Там це, сину! Я вже старий, щоб неправду тобі радити. За землю нашу треба

вміти не тільки піт, а й кров лити... Битись треба!

Володько не здивований такою мовою. Старий пережив досить, щоб так говорити. Володькові хочеться тільки запитати кілька слів, але не знає, як... Нарешті відважився: — А як же по вашому ці?.. — запитав.

— Ота лая?

— Егеж... — Згине! Кажу твердо: згине! На нашу землю не раз напали татари. Налетять, обжеруться й виїдуть. А ми, як жили, так і живемо. Бо в нас справжня сила, а в них заздрість. Заздрість жити не можна. Але ми кучозорі і терпеливі. Ми сиділи й перечікували, поки хмара перейде, а тоді вилазили. Треба не пустити до себе диких. Земля наша не на те, щоб по ній вічно орди грасували.

Останнє речення вимовив піднесеними словами. Володько виразно напрувся.

— Знаю, — продовжує старий. — Вони там золоті гори обіцяють. Рай. Електрику... Блазнї диявола! Вони дадуть рай. Вони, що душу Анхристові дали і перекреслили себе трічі... Вони збудують рай. Блазнї, катаржани, шарпатуґи, злодії рай дадуть... Поцарствують вік і згинуть!..

— Вік?

— Ну да. Вік. Сто літ царство їх буде. Сто літ голод, мор, нужда буде.

(Дальше буде).

НА ПАМ'ЯТНИК МАРКІЯНА ШАШКЕВИЧА В СТЕМФОРД, КОНН.

Крім жертв оголошених попередньо (на початку червня), зложили на пам'ятник М. Шашкевича до кінця 1936 року на руки підписаного:

Павчак Юліан: збірка на весілля М. Завєрухи і М. Костів, Озон Парк, Н. Й.	\$ 18.00
Ліста ч. 6, Івана Орлика: Тетяна Орлик, Іван Орлик, Mr. & Mrs. Мордас, Іван Ревенко по \$5; Український Клуб \$4; Теодор Ногаш, Михайло Мельник по \$1; всі з Лос Анджелес, Каліфорнія.	\$ 26.00
Стефан Когут, збірка, Стемфорд, Конн.: чистий прихід з вечерка \$22.50, збірка від громадян: Блашук В., Буяновський Д., Вальчук П., Дорош І., Горолицький А., Кресан І., Карі В., Кругляк А., Куривчак С., Керницький Д., Когут Н., Кіак Й., Малиняк Д., Панасюк С., Пастушак Т., Словінський М., Тирчик Й., Хома П. по \$1; Серафим С. 50 ц. Разом прислано поштою переказом.	\$ 40.53
Провідниця Бр. св. Петра і Павла, Джерзі Сіті, Н. Дж.	\$ 15.00
Провідниця Бр. св. Михайла, Джерзі Сіті, Н. Дж.	\$ 15.00
Український Народний Дім, Джерзі Сіті, Н. Дж.	\$ 10.00
О. Н. Володимир Лотович, Джерзі Сіті, Н. Дж.	\$ 29.65
Разом на руки підписаного прийшло.	\$ 154.18
Попередньо оголошено.	\$ 853.00
Всіх жертв на руки підписаного.	\$ 1,007.18

До канцелярії Єпископського Ординаріату в Філадельфії, Па., прислано (ліста ч. 11):

Олесь Стефан, ліста ч. 26, Філадельфія, Па.	\$ 48.80
Хор ім. М. Шашкевича, Френкфорд, Па.	\$ 25.00
Комітет, Балтимор, Мд.	\$ 20.00
о. І. Шуховський, Перт Амбой, Н. Дж.	\$ 15.50
о. М. Лисак, Питсфілд, Масс.	\$ 14.40
Впр. Мати Йосафата.	\$ 10.00
Леськів Ем., Френкфорд, Па., Калужняк Ф., Реблінг, Н. Й., о. Сіменович І., Вест Пулмен, Ілл., Либа Марія з Єлизабет, Н. Дж. по \$2.	\$ 8.00
о. М. Наздрій, Фрексвіл, Па.	\$ 6.00
З Єлизабет, Н. Дж.: Паска Роз, \$2, Юлія і Йосиф Гарасимчук і Михайлина Либа по \$1.	\$ 5.00
Ушак Дмитро, Стемфорд, Конн.	\$ 1.00

Разом до канцелярії Єп. Ординаріату. \$ 153.70

Загальна сума жертв до 31 грудня 1936. \$ 1,160.88

За Комітет Будови Пам'ятника Маркіяна Шашкевича:

о. Лев Чапельський.

(Адреса: Glenbrook Road, Stamford, Conn.)

МАРІЯ

повість
УЛАСА САМЧУКА

ціна 50 центів.

Замовлення/слати на адресу:

"СВОБОДА"

81-83 GRAND ST., P. O. BOX 346
JERSEY CITY, N. J.

МІЙ ТЯЖКИЙ ДОСВІД
У ПОЛЬЩІ.

(Переживання пані Катерини Білецької, американської українки, яка поїхала до Польщі, щоб відвідати родину, і попала до "тюрми як підозріла в приналежності до ОУН).

І.

В літі 1935 року я виїхала разом з мужем на закіндню-українські землі, що нині знаходяться під Польщею, щоб відвідати родину. Справді мій рідний край — Америка, бо я вже тут родилася, в Ілікаго, де стало медкара, проте мені хотілось зацікавитися зі своїми кривнями та побачити рідний край моїх батьків. 1-го вересня 1935 року ми прибули до села Сеннова, переборсько-го повіту, де мешкають моя мати і сестра. По дорозі я перестудилася так, що відразу мусіла кластися до ліжка. Біля 10 вночі того самого дня ввійшли до нашої хати 6 озброєних поліцаїв і приказали мені негайно встати з ліжка. Я ледь піднялася. Поліцаї розпочали ревізію, що тривала п'ять годин. Все перевертали в кімнаті, в стайнях, у столі. Забрали всі наші адреси і фотографічні знімки і після того заклали мому чоловікові на руки ланцюхи та, всадивши нас на фіру, повезли до збірної громади Канчуґи. Там нас вкинули до вонючої пивниці, що служила за арешт. У великій горячці я ледь дочекалася ранку.

Рано жандарм забрав нас до канцелярії постерунку. Там я рішуче зажадала лікаря. Лікар сказав, що я поважно хвора і що маю високу гарячку. Та, не зважаючи на те, що говорив лікар, командант поліції зарядив, щоб мене зараз відставити на стацію і звідти до Станиславова, до тюрми. Лікар іще раз перестеріг, що я по дорозі можу вмерти, на що командант грубо відповів: „Нехай умирає; в Польщі є досить людей“. На мої протести, що я американка, командант відповів: „Ви є на польській землі і ми маємо до вас право. Ми арештували вас за протидержавну діяльність“. Після цього нас забрали знов на віз і відвезли на стацію, звідки в третій годині вночі ми приїхали до Станиславова. В Станиславові нас відставили до поліційних арештів при вул. Камінського. При цих арештах є багато тайних агентів, які при допомозі різних тортур вимушують від в'язнів зізнання. Це місце українці називали „моргівнею“.

Але начальник цієї „моргівни“ не хотів нас прийняти до себе, кажучи, що ми є американськими горожанами. Ми сиділи там кілька годин, вичі-

куючи дальшої долі. За той час привели були 8 в'язнів. Їх забрали в підземельні казари, звідки ми чули глухі крики і стогін. У п'ятій рані нас перевезли до великих в'язниць при вул. Біліньського. Там передали наші сконфісковані речі і документи, як також іще рах нас ґрунтовно обшукали. Навіть відірвали підшви в черевках, шукаючи ніби якихось тайних документів і літератури ОУН. Після цього нас замкнули в окремих в'язничних келіях.

Хвора фізично й зломана морально диким поведінням польської влади, я вибухла плачем. В'язничний сторож за дверей до мене кричав: „Будеш ти тихо, ти шматові“. Ось така культура поляків!

За кілька годин, дець перед полуднем, мене ввели до в'язничної канцелярії і там якийсь вищий урядовець почав стягати з мене протокол. Випитавши все, що йому було потрібне, він приказав мене взяти нагору і там ще раз перешукати. В холодній кімнаті мене ще раз ревідували, змушуючи роздягтися до нага. Після цього „замкнули“ мене в келії ч. 104. Я знов домагалася лікаря. Прийшов шпитальний лікар і, кинувши на мене оком, промовив: „Ви не є такі дуже хворі. З тою хворобою можна сидіти“. Знов я опинилася сама в келії. З інших келій доходили до мене голосні крики і плачі. Здавалось, що когось мордують. Це все різном, получене з моєю високою гарячкою, доводило мене до розпачу.

(Кінець буде).

При іспиті питається професор студента:

— Що треба робити з пацієнтом, якого покусав скажений собака?

Студент мовчить.

Професор: Шо ж, не чули ви назвища Пастер?

Студент: Ах, уже знаю, вкученого треба пастеризувати!

— Ви замолоді, щоб оженитися з моєю дочкою. Вона має вже двадцять сім літ.

— Та ж я маю вже 22 роки!

— То добре, підіждіть іще п'ять літ, то будете мати обоє однакові літа.

TRADE MARK
LINIMENT

КУПУЙТЕ НОВІ
КНИЖКОВІ КАЛЕНДАРІ

НА 1937 РІК.

КАЛЕНДАР ЧЕРВОНА КАЛИНА	60 ц.
КАЛЕНДАР БАТЬКІВЩИНА	60 ц.
КАЛЕНДАР ДРОСВІТИ	60 ц.
КАЛЕНДАР ЗОДОТИЙ КОЛОС	60 ц.
КАЛЕНДАР УКРАЇНСЬКИЙ ІНВАЛІД	40 ц.
КАЛЕНДАР КРЕНИЦЯ	40 ц.

Всі календарі гарно ілюстровані, містять багато цікавих статей та оповідань, як також подають практичні господарські поради. Календарі показують всі релігійні та національні свята.

Замовляйте ще сьогодні, бо книгарня „Свободи“ має лише малу кількість тих календарів. Належитість просимо посилати разом із замовленням. На С. О. D. замовлень не висилаємо.

"СВОБОДА"

81-83 Grand St., (P. O. Box 346) Jersey City, N. J.

НАЙБІЛЬШІ ГРОШІ

На Тихому океані серед мандатових японських островів у групі Каролінських островів є острів Яп (понад 200 кв. миль простору, 6,500 населення), який є славний найдивовижнішими та найбільшими грошіми у світі. „Гроші ті у формі більше або менше форемних кружків із каменя бувають завбільшки людини, а навіть і більші, а в середині мають отвір, яким легко може пересунути людина. Коли треба за щось заплатити такими грошіми, то кризь отвори грошей перепихають дрючок, після чого кілька людей беруть ті гроші на рамена або тягнуть їх. Самособою, чим такий камінь, що служить як монета, більший, тим більша його вартість. Бувають на Япі гроші з проміром до 10 стіп, а важать і по дві тони.

Тому, що тяжко платити такими грошіми, то торгівля відбувається за виміною товару. Напр. за два кокосові горіхи можна дістати один сірник, за десять горіхів булку або пачку папіросів, за 25 горіхів 10 тютюнових листків, за 30 горіхів пляшку нафти. Таксамо відбувається виміна курей, яєць, безрог за нафту, грамофони, гармонії і т. і.

Японське срібло та мідь курсують лише у портовому місті, а на подальших островах, Малі і Румунгу, японські гроші дуже рідко можна стрінати.

Та камінні монети це не тільки форма грошей. Туземне населення вживає тут теж до менших орудок і виміни замість грошей мушель або мішків із копрою. При більших транзакціях послугуються туземці виключно камінними монетами. На Гуані камінні кружки з проміром одної стопи мають менше-більше вартість 7 доларів, зате на острові Паляв кружки мають меншу вартість. За кружок, що сягає по пояс людині, можна дістати 4,000 кокосових горіхів, а це становить тут вартість коло 20 доларів.

Більші кружки це власність поодиноких племен або громад і стоять перед хатою їх провідників. Перед приватними хатами можна бачити менші кружки, високі 3 до 4 стопи. Малі кружки з проміром пів стопи держать звичайно в хаті. Майже ніколи не трапляється, щоб більші кружки хтось украв, бо поза границями групи згаданих островів вони не мають ніякої вартості, а на самих тих островах кожний докладно тямить спеціальні прикмети та розміри тих кружків. Великі кружки, що є власністю громад, мають свої назви, які переказують із покоління на покоління.

ЯК МИ ПОМАГАЄМО РІДНОМУ
КРАЄВІ.

НЮАРК, Н. ДЖ.

На народні цілі.

Дня 27. грудня 1936 р. відбулися річні збори тов. ім. Івана Франка. По погодженні справ товариства члени порішили справу помічі Рідному Краєві, і як кожного так цього року ухвалили виснажити з каси відповідну жертву на різні народні цілі. Було коч товариство має багато своїх розходів, то всетакі ми завжди стараємося уділити якусь жертву й на Рідний Край. Отже рішено дати \$60 та призначити по \$25 на Рідну Школу й інвалідів, а \$10 на Проституції. Ті гроші вислали через Об'єднання. При тій нагоді згадаємо, що наше товариство розвивається тепер дуже гарно й що до числа й що до мети. Хто цікавився б ближче нашим товариством, хай удасться по інформації до уряду.

За уряд: С. Гарцула, В. Чурда, І. Фурда.

ВУСТЕР, МАСС.

Коляда на Рідну Школу.

Гром. Йосиф Зазуляк жертвував і переслав через Об'єднання \$5 як коляду на Рідну Школу.

НЮ ЙОРК, Н. Й.

Коляда на народні цілі.

Гром. Стефан Малиса переслав через Об'єднання свою коляду в сумі \$3 та призначити по \$1 на Рідну Школу, Проституції й інвалідів.

ВЗОРИ

UKRAINIAN BAZAAR
97 Avenue A, New York, N. Y.

Д-Р ЮРІЙ АНДРЕЙКО
УКРАЇНСЬКИЙ ЛІКАР,
ХІРУРГ І АКУШЕР

321 E. 18th STREET,
between 1st and 2nd Avenues,
NEW YORK, N. Y.
Tel. GRAMERCY 5-2410

Урядові години: ранно від 10 до 12, ввечір від 6 до 8, в неділю ранно від 10 до 12.

БОЛІ НІГ.

Рани на ногах, опухлі ноги, набряклі ноги, болячі ноги, флебіт (запалення жил), напухлі або болячі коліна чи кисточки і ревматичні ноги успішно лікуємо новими європейськими методами без операції.
Одесові години: щоденно від 2 до 6, в неділю і четверга від 2 до 8.

L. A. BENLA

320 W. 86 St., New York City,
Близько Бродвею.
ЄВРОПЕЙСЬКИЙ СПЕЦІАЛІСТ
ГОВОРИМО ПО УКРАЇНСЬКИ

ІВАН БОНЬКО
УКРАЇНСЬКИЙ ПОГРЕБНИК

Поважний Похорон навіть за \$150
(Dignified Funeral as low as \$150)
437 E. 5th ST., NEW YORK CITY.
Telephone: ORchard 4-8088.

ПЕТРО ЯРЕМА
УКРАЇНСЬКИЙ ПОГРЕБНИК

ЗАЙМАЄСЯ ПОХОРОНАМИ
В BRONX, BROOKLYN, NEW
YORK І ОКОЛИЦЯХ
129 E. 7th STREET,
NEW YORK, N. Y.
Tel. Orchard 4-2565

BRANCH OFFICE & CHAPEL:
707 PROSPECT AVENUE
(cor. E. 155 St.), BRONX, N. Y.
Tel. Ludlow 4-2568.

ТАРЗАН І ЛЮДИ-ЛЕОПАРДИ.

(97)

Вичекавши на відповідний момент, Тарзан зіскочив з паркану і впав просто на нарка стійковому. В тому самому часі він з цілою силою затопив свого ножа в плечі дикуна. Дикун звалився на землю, не видавши з себе ніякого крику. Тільки кров булькотіла йому з рани і тіло його корчилось в передсмертних судорогах.

Та хоч сам дикун не видав з себе ніякого оклику, то його списа з цілої сиди вдарила об дошки паркану і звернула тим увагу другого стійкового, що стояв оподалік, кількадесять кроків від першого. Побачивши Тарзана, він видав оклик, але в першій хвилі не мав відваги кинутися на нього. Увага Тарзана зскупилася тепер на брамі.

По кількох секундах дикун таки кинувся на Тарзана. Він думав, що Тарзан в оборонному настрою і пічне втікати. Тимчасом Тарзанові йшло про те, щоб чимкорше відчинити браму і впустити решту своїх воїнів. Тому замість того, щоб готуватися до оборони, він почав розв'язувати та розтинає шнури, що служили замість замків. Здалека доходили вже голоси інших людей-леопардів.

Чорний біг з цілої сили до Тарзана, певний того, що своєю довгою списою його відразу положить трупом. Він не боявся, що Тарзан втече, бо щоб відчинити браму, треба було п'ять людей. Також короткий ніж Тарзана в порівнянні до довгої списи, що була в руках дикуна, не представляв великої небезпеки. Тому він безпечно мчав вперед.